

Slovenski dom

Štev. 52.

V Ljubljani, sobota 5. marca 1938.

Leto III.

Češkoslovaški zunanji minister odgovarja na Hitlerjeve zahteve: Češkoslovaška bo znala braniti svojo svobodo

Praga, 5. marca. o. Češkoslovaški zunanji minister dr. Hodža je včeraj imel v poslanski zbornici velik govor, v katerem je razpravljal o vseh važnih političnih dogodkih zadnjega časa. Izrazil je zvestobo Češkoslovaške do Francije, do Zveze narodov, do Male zveze. Najvažnejši del njegovega govora pa je bil posvečen razmerju med Češkoslovaško in Nemčijo. Ta del njegovega govora je najvažnejši, ker pomeni neposreden odgovor na Hitlerjeve trditve, katere je podal dne 20. februarja.

Nemški kancler je izjavil, da je med nalogami Nemčije tudi varstvo Nemcev, državljanov drugih držav. Ta izjava se ne nanaša na češkoslovaške državljane. Naši državljani nemškega jezika imajo vse možnosti, da si zagotovijo svoje pravice. Toda izjava nemškega kanclerja bi se mogla razumeti kakor da gre za varstvo nemškega življa na Češkoslovaškem. To bi pomenilo vmešavanje v notranje zadeve naše države. Prvi pogoj za ureditev mednarodnih odnosov je jasnost in stvarnost; vsako dvoumje more le škoditi. Slabo bi služilo razvoju razmer v srednji Evropi, posebno pa razvoju razmerja med Češkoslovaško in Nemčijo, če ne bi jasno in razumljivo izjavili, da Češkoslovaška nikoli in pri nobeni priložnosti ne bo dovolila vmešavanja v svojo notranjo politiko.

Če je izjava nemškega kanclerja poskus vmešavanja v naše notranje zadeve, češkoslovaška vlada iskreno obžaluje, da bi bil to od obnove češkoslovaške neodvisnosti prvi poskus te vrste, in sicer ravno v trenutku, ko se Češkoslovaška resno pripravlja, da uredi razmerje do Nemčije na temelju pravega sodelovanja. To bi pomenilo nevarnost prav v tem delu Evrope, ker so ti kraji med tistimi, kjer je — da se poslužimo kanclerjevih besed — najbolj nujno potrebna pomiritev in sporazum. Zato ni češkoslovaška vlada dopustila, da bi se vodil kakršnokoli dvom glede dejstva, da bo češkoslovaški narod branil svojo državno neodvisnost z vsemi svojimi silami, če bi jih kdo kakorkoli kršil. Naš narod je živel stoletja in stoletja v trdovratnih bojih za svoj obstanek in za svojo pravico, da ustanovi neodvisno državo. Naš narod ima danes do svoje domovine samo eno ideologijo, in ta je državna samostojnost, za katero je vsako od nas pripravljeno tudi na največje žrtve. Za obrambo narodne in moralne svobode zahtevamo mir. Toda če nam usoda naloži, da se bomo morali braniti, se bo Češkoslovaška, naslanjaje se na svoje tehnične in moralne sile, znala braniti. Sedanje stanje v Evropi zahteva obzirno delo, da se doseže cilj. Nemški kancler je rekel, da je dokazano, da se z dobro voljo lahko

najde pot do sporazuma in pomiritev. Popolnoma pristane na to misel nemškega kanclerja. To našo voljo je dokazala cela vrsta ukrepov češkoslovaške vlade.

Treba je torej ponovno jasno povedati, da med Češkoslovaško in Nemčijo ni več težko političnega značaja. Naš narod spoštuje nacionalno čustvo pri drugih. Zato je treba želiti, da bi tudi nemški narod razumel ono, kar se dogaja v duši našega naroda po dolgih stoletjih. Treba je očistiti ozračje vsega, kar lahko škoduje zaupanju med narodi. To je naloga, ki nam jo nalaga duh sedanjega časa. V Srednji Evropi je nedvomno, da se dajo vsem zagotoviti koristi, in sicer s sporazumom, ne pa s krizami. Zato odklanjamo vsak poskus vikanja v neodvisnost naše države, želimo pa sodelovanje po načelih enakosti in nevmešavanja. Iz te zavesti izvira naše prepričanje in trdna odločnost, da ohranimo dediščino naših kraljev, ki so bili apostoli in tvorci miru in slege med evropskimi narodi, obenem pa tudi varuhi in branilci krščanske civilizacije v Srednji Evropi. Nismo poznavali strahu tisoč let in se ne bojimo tudi danes, prepričani, da smo po srcu in duši narod, ki se zaveda potrebe po sodelovanju v Evropi, sodelovanju, ki ne išče zavajevanja, temveč si želi samo pokojnosti in miru.

Proračun vojnega ministrstva pred poslansko zbornico Potrebe in zahteve naše drž. obrambe

Belgrad, 4. marca. Na včerajšnji seji narodne skupščine je minister vojske in mornarice armadni general Ljubomir Marić imel tale ekspozice:

Proračunski predlog izdatkov ministrstva za vojsko in mornarico za leto 1938-1939 obsega pet poglavij: vojsko, vojaško letalstvo, civilno letalstvo, mornarico in obmejno četo. V vsakem poglavju so redni, osebni in materialni izdatki. Za letalstvo in mornarico pa še izredni izdatki. Za kritje teh izdatkov so v posameznih poglavjih določeni tile izdatki:

1. Za vojsko: Za redne izdatke 1.542.101.000, za izredne izdatke 524.908.000 din, skupno 2 milijardi 67.009.000 din.

2. Za vojaško letalstvo: redni izdatki 324.136.000 dinarjev, izredni izdatki 23.110.000 din, skupaj 347.246.000 din.

3. Civilno letalstvo: redni izdatki 23.361.000 dinarjev.

4. Za mornarico: redni izdatki 199.342.000 din, izredni izdatki 26.023.000 din, skupaj 225.365.000 dinarjev.

5. Za obmejno četo: redni izdatki 109.184.957 dinarjev.

Redni izdatki skupno 2.198.124.957, izredni izdatki 574.041.000 din, skupno 2.772.165.957 din.

Osebnih in materialnih izdatki

1. Osebnih izdatki znašajo skupno 726 milijonov okroglo in so povišani za 59 milijonov. Ti izdatki so namenjeni osebnim potrebam vojske, letalstva, mornarice in obmejne čete.

2. Materialni izdatki znašajo z izrednimi 2 milijardi in 46 milijonov približno. Napram podobnim izdatkom v tekočem proračunskem letu so večji za približno 253 in pol milijona.

3. Za vojaško letalstvo znašajo materialni izdatki z izrednimi vred 285.433.000 din. Povišani so za 58.805.972 din, če jih primerjamo z dosedanjim proračunom.

4. Za civilno letalstvo znašajo materialni izdatki 22.636.048 din, kar je za 7.016.258 din več kakor v dosedanjem proračunu. Ker so v tekočem proračunskem letu dovoljeni civilnemu letalstvu 4 milijoni dodatnega kredita za neodložljive potrebe, je povečanje tega izdatka za približno 3 milijone dinarjev na mestu.

Pri mornarici so materialni izdatki določeni z zneskom 169.695.200 din, kar je za 28.562.900 din več kakor v sedanjem proračunu.

Za obmejne čete se znižajo izdatki za 61.260 dinarjev.

Po zgledu drugih držav

Ta predlog proračuna izdatkov vojnega ministrstva smo delali pod vplivom izrednih zunanje-političnih razmer, ki so vam, gospodje, vsem do-

bro znane. Velika mednarodnopolitična vprašanja so na dnevnem redu in posegajo v interese velikih in malih držav, ponekod se pa namesto z diplomatskimi pogajanjimi in razgovori veliki mednarodni problemi urejajo že s poslednjim sredstvom, to je z orožjem. Povsod se je utrdilo prepričanje, da je kljub vsem sporazumom o ohranitvi miru vojaška sila, ki je številčno in moralno krepka, disciplinirana in moderno opremljena, edina možnost za zagamčenje miru, evrope in naprednega in častnega življenja naroda. Zato je prišlo do tekmovalnosti pri oboroževanju, kakršnega zgodovina ne pozna. Celotno državo, ki jim je v mednarodnih pogodbah zagamčena nevtralnost, ne verjamejo v svojo varnost, temveč organizirajo in pripravljajo zaradi svoje varnosti vojaštvo in svojo

Poročila iz Španije:

Priprave za veliko nacionalistično ofenzivo

Hendaye, 5. marca. o. Ker je meja med nacionalistično Španijo in Francijo že nekaj dni zaprta, prihaja iz Španije le malo vesti. Vendar je ugotovljeno, da se nacionalistična vojska pripravlja za velik splošni napad na aragonskem bojišču in pri Teruelu. Glavno silo svoje vojske je general Franco zbral v Saragossi, da bo prodirala od Teruela proti morju. Pred Madridom za zdaj nacionalisti ne nameravajo začeti nobene večje akcije.

Na bojiščih okrog Teruela je bilo zadnje dni le nekaj majhnih prask, pač pa poročajo nacionalisti, da se jim je udalo nekaj celih rdečih batalijonov z vso opremo. Na drugih bojiščih ni nikjer nič pomembnega.

Vlada nacionalistične Španije je sklenila ustanoviti nov kreditni odbor. Prav tako so sestavili načrt za povečanje proizvodnje bombaz. Častniki in podčastniki na fronti, ki imajo več sinov, bodo poslej prejeli večjo plačo.

Rdeči in priznanje vojnih pravic

Barcelona, 5. marca. AA. Havas: Ministrski predsednik valencijske vlade Negrin je izjavil novinarjem:

Vprašanje prostovoljcev se nas sploh ne tiče. Gre samo za material, ki prihaja iz tujine. Če bo državljanska vojna v Španiji še dolgo trajala, lahko iz nje nastane svetovna vojna. Hvaležni moramo biti Franciji in Angliji, ki sta zmeraj želeli mir v Španiji.

Predsednik rdeče vlade je izjavil novinarjem, da bi priznanje generala Franca kot vojne stranke

domovino za obrambo meja in pridobitev svojega naroda.

Tehnična oprema vojske

Na tehničnem področju so se zadnje čase doslegli mnogi napredki, ki dajejo organizaciji vojaške sile skoraj popolnoma novo lice. Zato se je tudi izvajanje vojaških znanosti v znatni meri spremenilo. Stare metode odstopajo prosto novim. Vpliv materialne opreme modernih armad se čedalje bolj občuti in so tudi njegove posledice vidne. Tu lahko rečem samo to, da smo nevarno krizo pustili za seboj in da se vsak dan bolj približujemo zadanemu cilju organizacije opreme naše vojske sile. Mi nimamo nobenih imperialističnih težej ne osvojevalnih namenov in se zanje tudi ne pripravljamo. Toda imeti moramo neprestano pred očmi, da je našemu narodu potreben mir.

Konec govora vojnega ministra je vsa narodna skušnica sprejela z dolгим in navdušenim odobravanjem.

Trgovina med Poljsko in nacionalisti

Salamanca, 5. marca. AA. (DNB) Nacionalistična radijska postaja je objavila, da je prišla v Španijo poljska gospodarska komisija pod vodstvom bivšega trgovskega ministra Siblockega. Obiskala bo važna industrijska in trgovinska središča, nato pa še Burgos in Salamanca. Komisija bo pripravila vse potrebne za razvoj boljših trgovinskih odnosov med obema državama.

Preprečen atentat na palestinskega komisarja

Jeruzalem, 5. marca. o. Palestinska policija je zadnji trenutek preprečila atentat, ki so ga arabski nacionalisti pripravljali na novega visokega angleškega komisarja za Palestino Harolda Mac Michela. Komisar se je pripeljal z ekspresnim vlakom iz Egipta v Jaffo ter je hotel nadaljevati pot v Jeruzalem, tedaj pa je policijska patrula, ki je pregledovala prago, tik za Jaffo ugotovila, da so tračnice odvitve in da je pod njimi nastavljen peklenjski stroj. Komisarjev vlak je že odjedal s postaje in so ga zadnji trenutek ustavili. Vlak je mogel nadaljevati pot šele, ko so odstranili peklenjski stroj in prago popravili. Vso pot do Jeruzalema so vlak potem spremljali bomba letala. Visoki komisar je brez nezgode prispel v Jeruzalem.

Izid volitev za obratne zaupnike na Jesenicah

Včeraj so bile na Jesenicah pri KID volitve obratnih zaupnikov. Volitve so trajale jutraj od 5 do 7 zvečer. Volivnih upravičencev je bilo 3709 oseb. V procentih znaša udeležba 97%. Oddanih je bilo 3695 glasov, od teh 28 neveljavnih. Glasovi so razdeljeni takole: zeleni (Zveza združenih delavcev) 275, beli (Jugoslovanska strokovna zveza) 719, (plavi) Narodna strokovna zveza) 828, (rdeči) (socialisti) 1609.

Od lanskega leta je napredovala Narodna strokovna zveza za 450 glasov, Jugoslov. strokovna zveza za 300, rdeči za 100 in zeleni za celotno število, ker lani še niso obstojali.

Posamezne skupine dobe obratnih zaupnikov: zeleni 1, plavi 4, beli 3, rdeči 8.

Samo zeleni in plavi so dobili letos več mandatorov.

ročila iz inozemstva. Bil je tudi v stalni zvezi z maršalom Tuhačevskim

Vesti 5. marca

Za romunske Jude je posredoval pri vladi v Bukarešti angleški canterburyški nadškof, ki je dober prijatelj sedanjega predsednika vlade patriarha Mirona.

Angleška glavna zadržna zveza je vsem svojim članicam naročila, naj ne kupujejo japonskega blaga, dokler bo trajala vojna med Japonsko in Kitajsko.

O bodočem delu egiptovske vlade je imel pred 30.000 poslušalci govor predsednik Mahmud paša, ki je obljubil obnovo narodnega gospodarstva in preureditev mladinske vzgoje.

V Italijo na obisk je prišel jemenski prestolonaslednik princ Hušein, kar priča o tem, da živa Italija v samostojnih arabskih državah velik ugled. Prestolonaslednik se zanima zlasti za ureditev italijanske vojske.

10.000 kvadratnih kilometrov zemlje je pod vodo v južni Kaliforniji, 12.000 rodnin je brez strehe, škoda po povodnji pa znaša čez 25 milijonov dolarjev; 124 ljudi je pa utonilo.

Pomožno prostovoljno vojno službo za ženske bodo uvedli s posebnim zakonom na Poljskem. Sprejete bodo ženske od 19. do 45. leta. Da se bodo za to službo lahko izurile, jih bo vlada že v mirnem času klicala na vaje.

Novi nemški zunanji minister Ribbentrop bo v kratkem obiskal Varšavo, da utrdi prijateljske stike med Poljsko in Nemčijo.

Zakon o ustanovitvi avtonomne blagajne za potrebe francoske obrambe, ki bo tako dobila precejšnje denarno neodvisnost, je včeraj soglasno sprejela pariška poslanska zbornica. Za zakon je glasovalo 593 poslancev.

Bolgarska kraljica Jovana se je po daljšem bivanju v Italiji včeraj vrnila v Sofijo.

Spance, ki so poskušili lansko jesen odpeljati iz francoskega pristanišča Bresta podmornico rdeče vlade, je francosko sodišče oprostilo in jih izpustilo, češ, da niso poskušali storiti nič nedovoljenega, saj so kot vojaki ravnali po navodilu svojega poveljstva.

Hotelska stavka v Nici se širi in imajo uslužbenci zdaj zasedenih že nad 20 največjih hotelov. Velika nasprotja glede angleške zunanje politike so se pokazala v vodstvu angleške delavske stranke. Tako je povedal v svojem govoru delavski voditelj Lansbury, ki misli, da je zelo nevarno, če časopise te stranke piše, da je angleško delavstvo pripravljeno začeti vojno s fašizmom.

Novi francoski delovni zakonik so včeraj sprejeli v poslanski zbornici, toda s spremembami, katere je zahteval senat, ki je izpodbil nekaj glavnih socialističnih zahtev o zastopanju delavstva in o pravicah strokovnih organizacij.

Poldrugot milijardo funtov za angleško obrambo bo po mišljenju londonskih listov premalo in bo morala vlada obrambni proračun zvečati še za najmanj pol milijarde funtov.

Francosko letalo se je zadelo s krilom ob dimnik neke tovarne pri Parizu, tresčilo na streho sosednje hiše ter tam zgorelo.

Do demonstracij je prišlo v Barceloni, ker je vlada zaradi pomanjkljivega dovoza morala znižati tedensko količino riža, ki ga dobi prebivalstvo. Veliko demonstrantov so prišli.

Trgovinska pogajanja med Avstrijo in ČSR se bodo začela najbrž še ta mesec in upajo, da se bodo ugodno končala. Po novi trgovinski pogodbi naj bi se trgovina med Avstrijo in ČSR povečala za 20%.

Bivšega ameriškega predsednika Hoovera so včeraj slovesno imenovali za častnega doktorja Karlovega vseučilišča v Pragi. Hoover bo nesel s seboj v Ameriko pet častnih doktoratov.

V Berlinu so včeraj obglavili nekega Evalda Funkeja, ki ga je takozvano ljudsko sodišče obsodilo na smrt, ker je skušal po navodilih Kominternne obnoviti v Münchenu komunistično stranko.

O pomenu sklepov Balkanske zveze na zadnjem zasedanju v Ankari je govoril predsednik grške vlade Metaxas včeraj in dejal, da pomenijo važno dejanje za evropski mir.

Nemški pritisk na Avstrijo bo še trajal, dokler Nemčija ne doseže vseh svojih ciljev. To je povedal maršal Göring francoskemu poslaniku v Berlinu pri razgovoru, ki sta ga imela pred kratkim.

Uradni obisk romunskega kralja v Londonu bo trajal od 22. do 23. marca.

Portugalsko bo obiskala cela divizija italijanske vojske mornarice. To naj bo odgovor na obisk angleškega brodogojca, ki se že dalj časa mudi v portugalskih pristaniščih.

Proti sprejemu boljševiških organizacij v mednarodno strokovno zvezo se je izrekel kongres belgijskih strokovnih zvez, češ, da morejo biti v mednarodno zvezo sprejete samo svobodne, ne pa prisilne delavske organizacije, kakor so sovjetske.

Novi načelnik avstrijskega generalnega štaba je po upokojitvi maršala Janša postal generalni major Böhme.

Nemški poslanik v Moskvi je vložil oster ugovor proti boljševiški vladi, ki neprestano nagaja nemškemu konzulatu v Rusiji. Tako so naprimer konzulatu v Kijevu vzeli celo elektriko.

Holandski zunanji minister Patijn je v svojem govoru pred zbornico ostro obsodil Zvezo narodov, kateri je prineslo propad dejstvo, da so vanjo sprejeli Sovjetsko Rusijo.

Vrhovni poveljnik nemške kopne vojske, general von Brauchitsch je dobil položaj ministra. Ameriška vlada zahteva od Anglije, naj ji odstopi nekaj otokov v južnem delu Tihega morja, ki jih potrebuje Amerika za varstvo svoje zračne zveze z Avstralijo.

Italija namerava baje ponuditi bivšem abesinskemu cesarju oblast nad eno abesinskih pokrajin, če bi se neguš uradno odpovedal cesarski časti. Tako pišejo nekateri angleški listi.

Hotelska stavka na Švedskem, ki je trajala dva meseca, se je včeraj končala, ker so med navedenimi organizacijami in med lastniki hotelov sklenili sporazum.

Komunizem zastruplja javno mnenje in s svojo agitacijo onemogoča vpostavitve zadovoljnosti in blagostanja. Zato ga je treba obsoditi. Tako je govoril nadškof iz Lillea, kardinal Lienart, na kongresu severno francoske kmečke zveze.

Sama priznanja in samoobtožbe

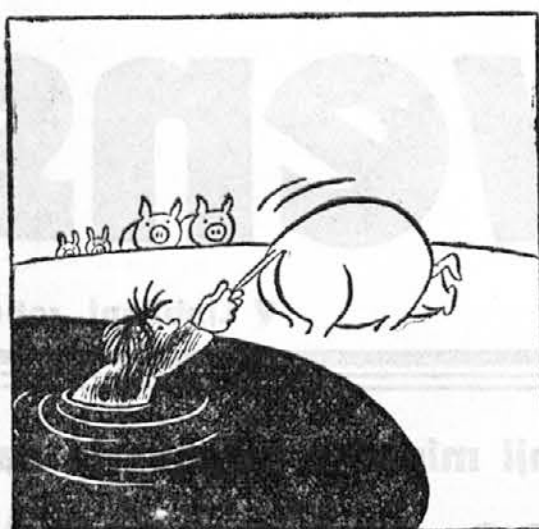
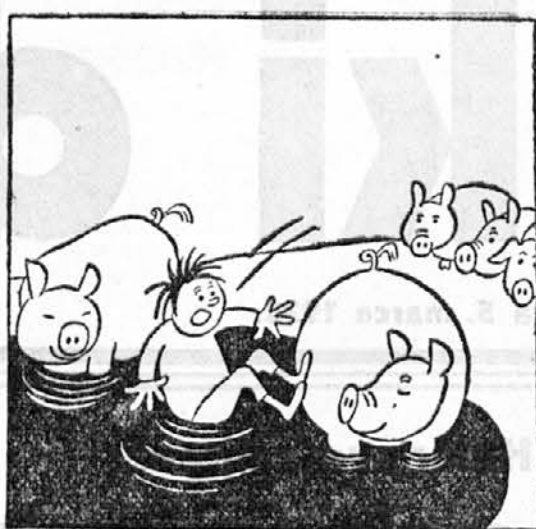
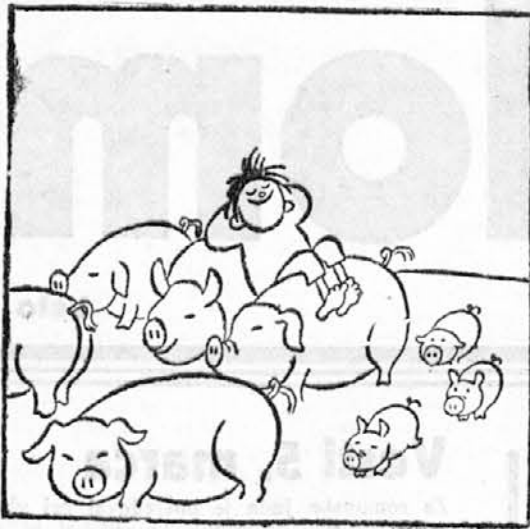
Krvava komedija v Moskvi se nadaljuje

Moskva, 5. marca. o. Med včerajšnjim nadaljevanjem »veleizdajaleškega« procesa v Moskvi je bivši komisar za zunanjo trgovino Rosenholz zelo obtoževal maršala Tuhačevskega, ki so ga lani ustrelili. Dejal je, da je bil Tuhačevski zaveznik trockistov in rdeči vojski in da je hotel lansko spomlad s svojimi četami zasesti Moskvo ter ubiti Stalina. Delal je po navodilih Trockega. Pomagal mu je pri tem on, Rosenholz, ter bivši načelnik sovjetske skrivne policije Jagoda. Rosenholz je natančno razlagal, kako si je on z drugimi zaročniki vred dopisoval s Trockim. Ustreljeni Tuhačevski je hotel začeti vojaško diktaturo in potem uvesti v Rusiji kapitalistični red itd. Rosenholz je zaročnikom dal 620.000 dolarjev, ki jih je poneveril v komisariatu za zunanjo trgovino. Pomočnik Tuhačevskega je bil tudi ustreljen admiral Orlov in pa maršal Gamar-nik, ki se je sam ubil malo pred usmrtnitvijo Tuhačevskega. Rosenholz je govoril zelo dolgo in potrdil vse, kar očita obtožnica njemu in tovarišem, dejal je »da je njegov greh nad komunizmom tolik, da ga more izbrisati samo smrt«.

Kako so mučili Krestinskega

Berlin, 5. marca. AA. (DNB). Listi prinašajo po poročilih iz Varšave obširne podrobnosti o zadevi Krestinskega. Po teh poročilih so Krestinskega takoj po razpravi odpeljali v zapor Lubianko, kjer so ga zaprli v celico v kleti. Načelnik GPU Ježov je osebno vodil zasliševanje, ki se je takoj začelo in je trajalo vso noč. Sopi jarke svetlobe so namerili Krestinskemu v obraz, razen tega je moral pa ves čas stati. Vsake pol ure je moral popiti kozarec slane vode. Zasliševanju je prisostvoval tudi državni tožilec Višinski. Šele ko je izčrpani Krestinski preklkal svojo izjavo, ki jo je podal med razpravo, so ga odvedli v drugo sobo in ga tam zadržali. Prihodnji dan je Krestinski pri razpravi, kakor je znano, preklkal svojo prejšnjo izjavo in priznal vse, kar mu podtikajo. Zbujal je bila popolnoma strtega moža. Njegova zunanjsčina je bila takšna, kakor da bi se bil postaral za 20 let.

Moskva, 5. marca. AA. Kakor poročajo listi, je bil Krestinski včeraj zopet zaslišan. Izjavil je, da je sprejema denar za trockiste in da jim je pošiljal razna po-

Ponesrečena komedija v narodni skupščini

Obujeni spomini na lanski požig sokolske lope v Tivoliju ali na napad v Nunski ulici

Belgrad, 5. marca. m. Po obširnem poročilu, ki ga je včeraj v narodni skupščini podal k proračunu vojnega ministarstva general Ljubomir Marić, se je začela zelo živahna, pa tudi od silno zanimiva razprava.

Tako je tudi znani Voja Lazić odločno izjavil, da bo glasoval proti predloženemu proračunu. Pa ta je vsaj odkrito povedal in je njegov boj na vse zadnje do dostojneje kot pa boj tistih opozicijskih poslancev, ki so tudi včeraj v skupščini uprizorili novo komedijo. Med govorom radikalnega poslanca Mite Dimitrijevića so ti opozicijski poslanci pričeli po skupščini širiti vesti, da je poslanec Barčević kluba Miloš Rašević, ki je včeraj po vsem Belgradu razbojnal, da bo k proračunu vojnega ministarstva nastopil kot glavni govornik, nenadoma neznanom izginil. Vedeli so povedati tudi to, da je Rašević odšel od doma dopoldne ob 9.45 in da ga od tega časa pogrešajo. Zato so opozicionalci seveda morali doleteti drugega govornika.

Izbrali so si Barčevića. Cim pa je ta stopil na oder, da bi govoril, so poslanci začeli vpiti, da je Rašević prišel nazaj. Ker pa je bila ura že pol dveh, je predsednik skupščine Čirić prekinil sejo za nekaj časa. Ko pa se je pri nadaljevanju razprave pojavil spet Barčević za pulpitom ter povedal, da je poslanec Rašević med potjo napadli neki neznanec in mu odvzeli nekaj obtežljivega gradiva.

O tem primeru je takoj zaprosil za besedo notranji minister dr. Anton Korošec, ki je stvar pojasnil takole:

Odgovor min. dr. Korošca

»Gospodje narodni poslanci! Kakor hitro sem danes zvedel za primer g. narodnega poslanca Raševića, sem nemudoma naročil šefu belgradske policije, da prouči ta dogodek. Šef policije je takoj uvedel preiskavo in njen rezultat je naslednji: V bližini hiše g. Raševića je majhna gostilna, ki se imenuje »Malo Dedinje«. G. Rašević je odšel z doma okoli 9.30 ter je šel mimo te gostilne čisto mirno. Šel je po svojih navadnih potih proti to-povskim šupam. Videla sta ga gostilničar Milan Sremčević in natak Miloš Petrović. V to kavar- no ni prišel in v njej ni bil niti en trenutek. Na tem mestu, kjer bi se imel, kakor vse to opisuje, pripetiti ta primer, je stalno čuvarsko mesto. Orožnik, ki tam vedno stoji, ni slišal ničesar, ni videl ničesar in ničesar opazil. V bližini je vse polno hiš, kjer se je tudi poizvedovalo, če je kdo od stanovalec v teh hišah kaj videl ali slišal. Nihče ne ve ničesar, tako da je nemogoče ugotoviti, kako se je to zgodilo in če se je tam kaj zgodilo. Ko je prišel poslanec Rašević v parlament, se je javil predsedniku Čiriću ter izjavil, da se mu je pripetila ta nesrečna primer blizu gostilne in da je on nato odšel preko vinogradov, da je bil v gostilni in da se je potem sprehajal nad tri ure po mestu. Tu je minister dr. Korošec s povzdigjenim glasom nadaljeval svoja izjav- nja, da je tu kontradikcija v tem, kar so ugotovili naši policijski organi in o tem, kaj je predsednik Narodne skupščine govoril poslanec Rašević. Na- daljeval je: Jaz se zaradi tega bojim, ker je tu že sedaj kontradikcija, da ni vmes kaka misti- fikacija. Zaradi tega naprošam g. predsednika Narodne skupščine, da preko g. pravosodnega mi- nistra zaprosi za sodno preiskavo. Prosim, da se

to zgodi takoj (burno odobravanje in ploskanje v centrumovi desnici: »Tako je!« »To je pravica!«). Dalje prosim g. Raševića, da se da takoj zdravni- sko preiskati in da zdravniki ugotovijo njegovo stanje, ker je dejal, da je bil udarjen z boksar- jem. Mi mislimo, da se to mora poznati in da zdravniki morejo to ugotoviti. V imenu vlade, je nadaljeval dr. Korošec svoja izjavljanja, moram iz- javiti, da je nam mnogo do tega, da se ta stvar razisti, pojasni in da pridemo do popolne resnice. Mislim, da bo razčiščenje položaja v interesu tega

visokega doma in sploh sistema parlamentarizma. Po izjavi dr. Korošca je predsednik skupščine izjavil, da bo takoj izvršil svojo dolžnost in da bo naprosil pravosodnega ministra, da uvede pre- iskavo o tej zadevi.

Vsakomur, kdor količaj pozna način najmo- dernejšega bojevanja v vrstah JNS, je postalo pač takoj jasno, da se opozicija dosledno drži svojih metod in da je bil včerajšnji dogodek v narodni skupščini spet odlomek tragične komedije, ki jo uprizorjajo zbegani opozicijski igralci. Kdor je gledal to komedijo, se je ob tej priliki takoj tudi spomnil na podobno igro, ki se je odigrala lani tudi v Ljubljani, v tivolskem gledališču na prostem — ob pogoreli sokolski lopi... Ali pa še bolj podobne, ko so iz Nunske ulice komaj še rešili neznanih »krvolokov« sedanega režimac ne- kega moškega, ki je našel prvo pomoč v Kazini..

KINO SLOGA

Bivša olimpijska prvakinja SONJA HENIE je dosegla pri premijeri filma

Kraljica ledu

Nemški dia-log

Telefon 27-30

Rezervirajte si vstopnice v predprodaji!

nedo-egiliv uspeh. Publika je nadvse nav- dušena nad lepo vsebino in izpopolneno režijo tega prekrasnega filma.

Čudovita glasba ruskega komponista Bo- rodina iz poznane opere Knez Igor, idealni snuški tereni in nadvse lepa zimska pokra- jina, impozabilni alagerji, komični prizori, smeh in zabava kot v malokaterem filmu.

Nova priznanja morilca Šajtegla

Maribor, 4. marca.

Kljub »demantijem« mariborskega »Večerni- ka« in ljubljanskega »Jutra«, ki iz same jeze, da nista sama prinesla poročila o popolni pojasnitvi strašnega umora pri Sv. Bolfenku, napadeta »Slo- vena« in »Slovenski dom«, podaja sedaj Bevardi- jev morilski tovariš Ivan Šajtegla v preiskovalnem zaporu nova priznanja. V njih se kaže vsa pro- palost teh mladostnih zločincev, ki sta šla morit zgolj zaradi tega, da bi na ta način prišla do de- narja. Šajtegla potrjuje, da nista imela morilca določenega namena napasti Dolničarja in Goru- pove, temveč bi se bila lotila vsakega smučarja, ki bi ga slučajno na poti zalotila. Ko sta se nam- reč spravila za kapelico sv. Antona v zasedo, je kmalu prišel po poti proti Bukovju mlad smučar.

Bevardi in Šajtegla sta se spogledala, pa je Be- vardi vprašal: »Kaj ga hočeva zgrabiti?« Šajtegla je došla kritično premotril iz grmovja, pa je de- jal: »Saj vidiš, kako je slabo obleden, gotovo nima dosti denarja s seboj. To je rešilo mlademu smu- čarju življenje. Kmalu nato pa sta prišla po poti Gorupova in Dolničar. Bevardi je takoj dejal: »Ta dva pa morava prijeti, to sta boljša človeka«, na- kar je Šajtegla odvrnil: »Glej, saj to je naš polir, tega pa le dajva«. Takoj nato sta planila na pot ter izvršila zločin. — Vse te podrobnosti pripo- veduje sedaj Šajtegla, dočim je Bevardi še vedno zakrknjen in ga tudi ne zaslišujejo, ker hočejo poprej vse natančno izvedeti od njegovega tova- riša. Bevardi v svoji celici neprestano leži, ker ga rana na nogi še močno boli ter težko hodi.

Mestna občina v boju z brezposelnostjo

Ljubljana, 5. marca.

Naloge, ki jih sodobne razmere in čas nala- gajo mestnim občinam, so spričo mnogih drugih dolžnosti, ki se nalagajo občinam, vedno težav- nejše in vedno bolj številne. Najbolj pereče pa postajajo socialne naloge mestne občine, ki so ravn- o pozimi najbolj težavne, v času, ko prenehajo gradbeni in druga dela in ko tudi na deželi po- čiva delo. Razmere postajajo toliko težje, ker se na zimo zatekajo z našega podeželja novi ljudje, ki iščejo v mestu dela in zaslužka.

Naše socialne in karitativne ustanove se tru- dijo po svojih močeh, da bi odpomogle veliki rev- ščini in bedi, ki zaradi brezposelnosti vlada med revnimi sloji. Toda one kljub veliki delavnosti ne zmorejo vsega. Prav tako skuša po svojem social- nem uradu tudi mestna občina odpomoci temu zlu, kolikor je v njenih močeh, toda sredstva, ki jih ima na razpolago, so mnogo prešibka. Mestni prora- čun je še itak preobremenjen s socialnim prora- čunom, saj se poleg socialnih nalog pojavlja še toliko drugih nujnih nalog, ki jih je treba rešiti; poleg tega pa mora prevzemati mestna občina v svoj proračun visoke zneske za razne naloge, ki

jih je prevzela nanjo država oziroma banovina.

Mnogi brezposelni se zatekajo na mestno ob- čino s prošnjo za podporo. Toda podpora v de- narju bi nikakor ne mogla rešiti brezposelnosti, ker zaradi številnih prošincev in prepričlih sred- stev itak ne more biti izdatna. Podpora v denarju pa bi tudi ne odpravila gorja brezposelnosti, kajti njena problematika ni toliko v pomanjkanju sred- stev, kolikor v pomanjkanju dela, torej možnosti za pridobivanje sredstev. Le delo in zaslužek za dela pravilno ureja življenje, zato brezposelnost morda bolj duševno kakor telesno škoduje člo- veku in družbi.

Tega se odločno zaveda nova mestna uprava ljubljanske, ki je zato v nujno odpomoci brezposel- nosti že lani uvedla obširna javna dela iz svojih sredstev ter s pomočjo banske uprave in s pod- poro občanov. Tako je zaposlila mestna občina nad 300 družinskih očetov in še štejejo na družino vsaj po štiri člane, in s tem nudila najnujnejšo pomoč v najbolj kritičnem času 1200 revnim ob- čanom.

Prav tako pomoč pa nudi mestna občina tudi letos. Izvršujejo se številna javna dela, pri ka-

terih je zaposlenih dnevno nekaj nad 350 družin- skih očetov. Večinoma so to brezposelni delavci ljubljanske s številnimi družinami, nekaj med njimi pa je tudi takih, ki sicer niso ljubljanski občani, pa vsaj že tri leta stalno bivajo v Ljub- ljani. Brezposelni so različnih stanov; večji del so delavci, precej pa je med njimi tudi obrtnikov (krojači, čevljarji, pleskarji, strojniki itd.).

Za stroške teh javnih del prispeva po večini mestna občina, deloma pa tudi banska uprava iz svojega bednostnega fonda. Toda žrtve, ki jih mo- ra prinašati mestna občina, so ogromne in daleč presegaajo njene proračunske moči. Zato je nujno potrebna pomoč od strani občanov. Mestna občina je, kakor lansko leto, tudi letos uvedla prostovoljni socialni davek na sobe in službe. Gotovo ni občana, ki bi odrekal skromno podporo. Kdor ima svojo hišo, naj pomisli, da s tem davkom podpira tiste, ki morda nimajo niti strehe nad seboj, ali ki morajo vse noči prezebat s številnimi družinami v tesnih in mrzlih barakah in zjutraj morda nimajo toplega zajtrka, da bi mogli postreči svo- jim prezebojočim in lačnim otrokom.

Zavest soobčestva, zavest, da smo vsi občani ene skupne družine, naj pomaga, da bodo mogli tudi tisti, ki jim usoda ni naklonila premoženja in sredstev, zaslužiti s poštenim delom vsaj za skromno preživljanje sebe in svojih družin. Ljub- ljana ni med najimovitejšimi, pa tudi ne med naj- bolj siromašnimi mesti. Če imamo še vedno dovolj denarja za luksorične prireditve, bomo gotovo žrtvovali tudi nekaj za pomoč najbednejšim med nami, to je brezposelnim družinam.

Filmi

ki jih velja videti... ali ne videti

»Kraljica ledu« (Kino Sloga). Drugi film nek- danje svetovne prvakinje na ledu, Sonje Henie. Brez dvoma je težko izmišljati libreto za ljudi, ki jih filmsko podjetje spravila na platno le zato, da bi občinstvu pokazalo virtuozne sposobnosti v tej ali oni panogi dovršenega športnika (plavalca, drsalca, boksarja itd.). To pot je libreto sicer že precej obrabljeno (prince in dekle iz ljudstva — v našem primeru odlična drsalca), vendar je po- stavljen in upodobljen še dokaj živo in privlačno. Posebnih umetniških kvalitet od takega filma se- veda ne gre pričakovati; težje je in os potekata pretežno v poudarku drsalne spretnosti, ki jo kaže Sonja Henie v zares dovršenem stilu. Impro- vizacija ameriške pevke, ki naj bi parodirala rusko in tirolsko dekle, pa je neokusna. Edin- stvena pa je drsalna umetnost nekdanje svetovne prvakinje; radi nje bodo obiskovalci prav radi pred zunanjim dejanjem — po potrebi — tudi za- tisnili eno oko.

KINO UNION Tel. 22-21

Samo še danes in jutri predvajamo sijajno satiro, film, ki ga hvalijo vsi kritiki in ki ga občinstvo gleda z največjim navdušenjem

Mr. Deeds Gary Cooper

MILIJONAR-DOBROTNIK

Predstave danes ob 16. 19.15 in 21.15 uri, jutri v nedeljo ob 15. in 17. uri

Zadnji dve večerni predstavi v nedeljo odpadeta

Kitara, sestavljena iz 18.530 vžigalic

Maribor, 4. marca.

Danes se je zgledil v našem uredništvu 28- letni krojaški pomočnik Srečko Repp iz Maribora s svojevrednim instrumentom pod pazduho. Poka- zal nam je kitaro, ki jo je sam zlepil iz samih rab- ljenih vžigalic. Instrument je res edinstven izde- lek, kakor jih je na svetu menda malo. Zlepljen je iz nič manj, kakor 18.530 vžigalic. Izdelovalci je toliko količino rabljenih vžigalic s težavo spravi- l skupaj. Zbiral jih je po ulicah in v javnih lo- kalih. Potem je napravil iz papirja model za po- samezne dele kitare ter na te modele polagal vžigalice v pestri razporeditvi. Vžigalice je spojil z navadnim mizarskim klejem. Delal pa je na kitari 8 polnih tednov od jutra do večera. Je brez posla ter si je s tem preganjal dolg čas. Ko pa je potem posušene modele kitare spojil skupaj, je nastal izdelek, ki je vreden občudovanja. Kitara ima ne- navadno polno doneč in lep glas, tako da ni samo zaradi materiala, iz katerega je sestavljena, tem- več tudi zaradi kvalitete velika redkost. Izdelo- valca kitare je prvi uspeh opogumil, da je že začel zopet zbirati rabljene vžigalice. Iz njih na- merava napraviti violoncelo. Seveda bo tak in- strument zahteval še veliko več materiala za iz- delavo, kakor kitara. Vseeno pa upa g. Repp, da bo izgotovil violoncelo do meseca maja.

Danes zvečer ob 8

KONCERT APZ

v Krekovem domu na Jesenicah

Pierre Bénéit:

VELIKI JEZ

Roman iz irskih bojov za svobodo

Nekaj časa sem mislil, da se bom posvetil znanosti o grbih. Na to mi- sel me je napotila knjiga Lecoya de la Marche, ki sem jo kupil pri sta- rinarju... Misel sem pa kmalu opu- stil, ker mi ni ugajala. Nikakor nisem mogel najti česa, kar bi bilo prak- tično ali pa idealno.

V soboto 13. marca pa mi je srce vztrepetalo od velike sreče. Našel sem, kar sem iskal!

Popoldne tega dne sem bil v vse- učilski knjižnici in sem neodločno brskal po seznamu.

Odločil sem se ob štirih popold- ne, ko je dež lil v curkih. Ob petih sem odšel iz knjižnice in nesel s se- boj pod plaščem tri knjige: Pozijev »Uvod v jezikoslovje«, Hovelqueova »Jezikoslovje« in »Jezikoslovje šeste- ro glavnih kavkaških narečij«, ki ga je napisal moj stric Ferdinand Gé- rard prof. na Collégu de France.

Moja odločitev je bila trdna: Za svojo življenjsko nalogo sem si izbral študij mingrelskega jezika.

Bilo je že temno. Mrzel veter je bilal valove Rhone. S trga des Cor- dilliers sem zavl na Rue de la Re- publique. Preden pa bi prišel domov v neprijazno sobo, sem si hotel pri- voščiti še majhno okrepčilo. Sedel sem na teraso pred neko kavarno. Bil sem edini gost. Natak mi je godr- njaje prinesel nekako žganje. Lucei so rumenkasto odsevale na mokrem hodniku. Na cesti se je gnetlo polno ljudi, ki so se zadevali drug ob drugega.

Bili so podobni velikim, črnim, neprijetnim gobam.

Brezpuen večer, ves samotni in pust! Jaz pa sem bil vendar srečen, ker sem čutil pod plaščem tri knjige s hrbiti iz svinskega usnja

Splošno je znano (čeprav jaz tega nisem vedel do tega jutra, do sobote 13. marca 1915), da se delijo vsi človeški jeziki v tri skupine: V enozložne, dalje sklanjajoče se jezike, ki se zopet delijo v arijske ali indoevropske in semitske. V tretjo sku- pino pa spadajo jeziki, ki jih govorijo v Afriki, Ameriki, Avstraliji in v manj kulturnih delih Evrope, ki leže ob azijski meji. Takoj sem sklenil, da se bom naučil enega izmed teh jezikov.

Tisto popoldne, bilo je trinajstega marca, sem še vedno omahoval: Zelo me je zanimal jezik »youkaghirc«, ki ga govorijo v Sibiriji, prav tako pa tudi jezik Eskimov »innuit«. Z ozi- rom na politične razmere, v katerih smo doživeli spomladi 1. 1915, bi bilo učenje »youkaghirc« in »innuit« v resnici nekaj nekoristnega in nepo- trebnega. Študij kavkaških narečij bi mi pa lahko vsaj kaj koristil. Kavkaz se širi na dveh mejah Rusije, in sicer proti Turčiji in Perziji. Rusija je bila naš zaveznik, Turčija naš nasprotnik, Perzija pa nevtralna... To bi bilo torej nekaj dobrega in praktičnega. Na Kavkazu govorijo šest narečij.

Zemljepisno delijo teh šest kav- kaških narečij v dve skupini: na se- veru je lesgijska in čerkeska, na jugu pa georgijska, suanska, lacijska in mingrelska. Če sem izmed teh šestih narečij izbral prav mingrelščino, sem

to storil samo zaradi besede. Vsakdo ni mora namreč priznati, da ima ta beseda nekako prepričljivo moč, po- leg tega sem pa na zemljevidu še ugotovil, da je današnja Mingrelia nekdanja staroveška Kolhida. Jaz pa sem bil seveda romantik in klasičist! Toda vse to ni bilo samo prazno nav- dušenje, če ne bi v knjižnici dobil knjige o mingrelskem jeziku. Ljube- zni knjižničar me je sam opozoril nanjo in mi je tudi priporočil dela Pozijja in Hovelquea, ki so mi pre- cej olajšala učenje mingrelščine.

Kasneje sem si moral še kupiti na svoje stroške nemška in angleška dela o mingrelščini. Priponil bi, da sem tedaj nemščino in angleščino že prav dobro obvladal.

V učenju sem torej lahko na- predoval.

Ni še minilo leto, pa sem bil že prepričan, da je moje delo uspelo in sem si laskal, da to kavkaško narečje temeljito poznam. To pa, kar mi je manjkalo in mi še danes manjka, je pa prilika, da bi resničnost svojega znanja lahko preizkusil. Če bi me kak šaljivec hotel prepričati, da je mingrelščina samo izum jezikoslov- cev, ne bi imel nobenega stvarnega dokaza, da bi mu oporekal. Vsekakor pa sem zase dosegel, kar sem hotel.

Februarija leta 1916 sem delal ta- ko, kakor delajo študentje v knjižnici

66,093, 78,593, 84,455.

Nepričakovani avstr. minister Seyss-Inquart

Življenjska pot sudetskega Nemca do ministrskega stolička...

Po zadnjih notranje političnih spremembah v Avstriji je zasedel mesto notranjega ministra dr. Seyss-Inquart, mož, ki v zunanjem svetu prej ni bil še bog ve kako znan, a je v dunajski politični javnosti bil — po zatirjanju nemških časopisov, zelo vplivna osebnost kot najožji prijatelj avstrijskega kanclerja dr. Schuschnigga, s katerim sta se spoznala že kot visokošolca na dunajski univerzi. O tem možu, čigar postavitvi za avstrijskega notranjega ministra se je evropska politična javnost res kar nekoliko začudila, a se je Hitlerjevemu zdela sama po sebi umevna in celo že neobhodno potrebna za učinkovitejši sunek hitlerjanstva proti jugu, pišejo seveda Nemci iz rajha nekoliko drugače, kakor zavedni Avstrijci, ki ga najmanj tako dobro poznajo kakor hitlerjevci, zopet drugačno sodbo o njem pa si ustvarja ostala evropska politična javnost. Pa to je druga stvar. V naslednjem naj le na kratko opišemo njegovo dosedanje življenjsko pot, ki ga je zdaj privedla že na mesto avstrijskega notranjega ministra.

Njegov rojstni kraj in „češka manjšina“

Seyss-Inquart je bil rojen leta 1892 v malem mestecu Stannern v Sudetih. Še v zadnjih letih je poletel kaj rad zahajal v svoj domači kraj na počitnice. Tu so leto za letom opazovali tega moža, kako se sprehaja v krogu svoje družine po ozkih starinskih ulicah kot vojni invalid s palico, kako zopet obdeluje z vso vsemno domači vrt, kako se razgovarja s tamkajšnjimi domačimi veljaki o tem in onem in kako z njimi tudi politizira. Nemci ga prištevajo med tiste odlične veljake, ki so se v Sudetih vedno z velikim ognjem borili za vse-nemško stvar in ki imajo največ zaslug, da so to pokrajino obvarovali pred Čehi. Kako je bila ta pokrajina vedno nemška, dokazujejo nemški časopisi s temile statističnimi podatki: leta 1910 je imelo mestece Stannern 1204 Nemce in samo 53 Čehov. Do leta 1930 se je stanje nekoliko poslabšalo za Nemce, kajti po podatkih ljudskega štetja, ki so ga tega leta izvedli Čehi, je bilo tedaj le še okrog 800 Nemcev, Čehov pa že 397. To je bilo po mnenju Nemcev mogoče samo na ta način, ker tedaj Čehi niso vprašali ljudi, kateri narodnosti pripadajo, pač pa samo po tem, če razumejo češko. Kdor je dejal »da!«, so ga enostavno smatrali za Čeha. Tako je po nemškem mnenju prišlo v Stannernu do »velike češke manjšine«, kar pa da zopet še ni dokaz, da je ta kraj res češki. To samo mimgredel!

V času svetovne vojne vidimo Seyss-Inquarta

na bojišču ob Soči

med avstrijskimi »lovci«. Tu je bil ob priliki nekega napada težko ranjen v nogo, da je obležal v strelskem jarku. Rana se mu je sicer zacelila, toda ostal je šepav.

Dve poti: Schuschniggova in Inquartova

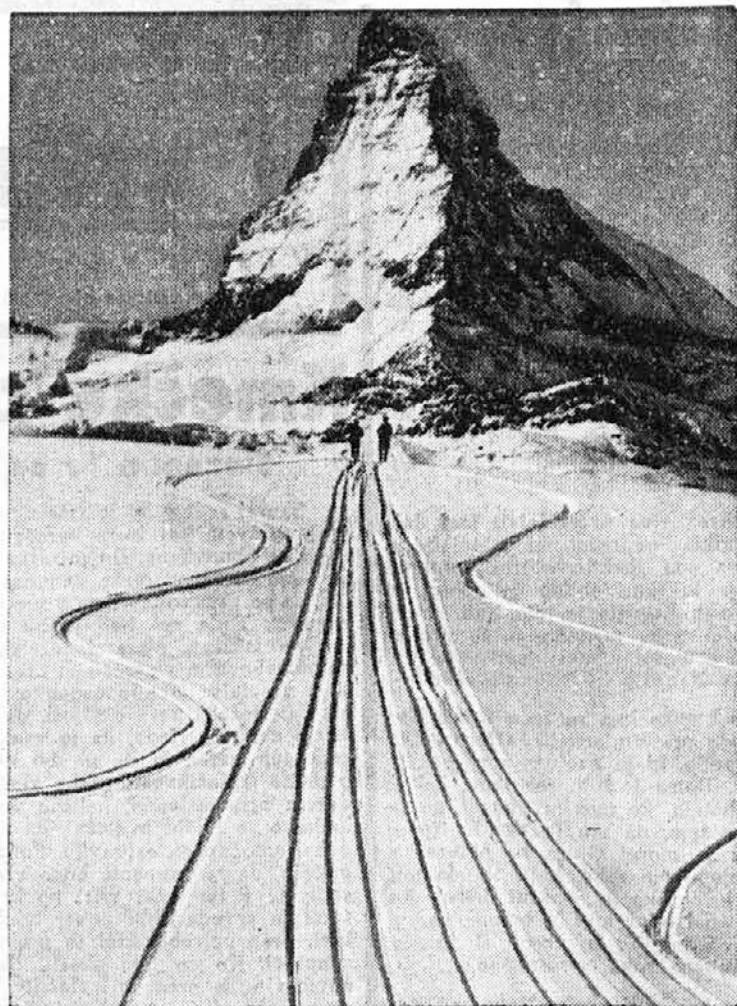
Tedaj je bil Seyss-Inquart še vpisan na dunajski univerzi, kjer je študiral pravo. V tem času se je seznanil z mladim pravnikom Kurtom Schuschniggom, sedanjim avstrijskim kanclerjem. Ko sta zapustila visoko šolo, sta se njuni poti razcepili. Schuschnigg je poskušal obnoviti krščansko socialno gibanje, Seyss-Inquart pa se je priključil vsememškemu gibanju. Kljub temu pa sta bila oba še vedno v tesnih stikih. Nemci zdaj pišejo o tem takole: Dr. Schuschnigg se je dobro zavedal, koga ima pred seboj: odkritega moža, moža bistrega uma, ki je znal pravilno in pošteno preceniti vsako stvar, moža, ki je nekoč ko je Schuschnigg v avstrijskem parlamentu govoril o vsememškem gibanju, odgovoril, »da so minuli tisti časi, ko so še razlikovali posamezne nemške skupine«.

Kot dunaški odvetnik

je Seyss-Inquart užival med najuglednejšimi dunajskimi veljaki mnogo zaupanja. Prištevajo ga tudi med soustanovitelje tako imenovane nemškoavstrijske zveze, za katero so se tedaj zavzemali vsi vodilnejši avstrijski politiki, in ki je imela za cilj, da ustvari med Nemčijo in Avstrijo čim tesnejše in pristranskejše stike. Bil je tudi med prvimi, ki so skušali sprostiti v življenje nemško-avstrijsko carinsko unijo v času, ko je bil v Avstriji zvezni kancler Schober.

Politika in gorski cepin

Kadar Seyss-Inquarta ni zadrževala služba, se je mudil pri svoji družini v dunajski okolici, kjer je imel svojo lično hišo. Ima 14 let starega sina in dve hčerki, od katerih je prva stara 16, druga pa 11 let. S posebnim veseljem obdeluje svoj vrt, kadar utegne biti vsaj nekaj časa doma in mu njegov »politični vrt« ne da preveč opravka. V svoji mladosti — saj prav za prav tudi še danes

Za snežnimi brazdami pod Matterhornom v Švici.

s svojimi 46 leti ni tako zelo star — je bil tudi velik turist. Zdj pa mu noga nagaja. Pa tudi če ne bi bilo te nesrečne soške fronte, tudi zdaj ne bi imel preveč časa, da bi hodil v hribe. Politika je le malo več kot gorski cepin, posebno zdaj, ko so časi tudi v Avstriji tako zelo resni in ko prijatelji Velenemcev zahtevajo od Inquarta celega moža.

»Vi niste noben zdravnik! Trdili ste, da mi lahko ozdravite brata, pa mi je pravkar umrl.«
»Le počasi, dragi moj! Morda pa se Vaš brat ni strogo držal mojih navodil.«

»Kako, da ne? Ze celo leto je vestno jemal zdravlila, ki ste mu jih napisali, pa je le umrl.«
»No, vidite! Jaz sem mu pa zabičal, naj jih jemlje dve leti!«

Mojster Zlebar je bil zelo mirnega značaja in mehkega srca. Toda preveč očitna lenoba njegovega pomočnika ga je končno spravila iz ravnotežja, da je jezno zavpil: »Za zlomka, Janez, nikar ne stoj tamle z obema rokama v žepu! Vsaj eno vzemi ven!«

Dvorana s petimi vrati

kjer se že 100 let vsaj deloma odloča usoda Evrope

Ze Napoleonov padec se je pripravljval v znameniti beli dvorani na Dunaju, za isto dolgo mizo in na istih stolihi, ki jih je videti v usodni dvorani še danes.

Dvorana je imela prvotno samo troje vrat. Leta 1814 pa so si v dvorani napovedali sestanek kralji in cesarji, ki so hoteli Napoleonovim osvojevalnim dogodiscinam napraviti konec za vedno. Visokih osebnosti je bilo pet. Zato je bil veliki državnik Metternich zelo v zadregi, kako naj spravi petero »kronancev« skozi troje vrat, ne da bi koga od mogočnih povablencev zaradi zapostavljanja žalil. Končno je dal kratkoma napraviti še dvoje

vrat, tako da je vsak kronani dostojanstvenik vstopil v dvorano skozi svoja vrata, ne da bi bilo komu treba dajati prednost pred drugim.

V tej dvorani je potolčena Avstrija morala priznati Prusko. V isti dvorani je leta 1914 Franc Jožef podpisal vojno napoved Srbiji. V njej je bila podpisana leta 1919 usoda Habsburžanov in razpad Avstrije; v njej je leta 1934 po treh urah muk izdihnil Dollfuss pod krogli hitlerjancev. Vee najdeš v zgodovini te dvorane: žaloigre, norčije, najfinejšo hinavščino in razbrzdano silo. Danes pa se v njej pretresajo in odobravajo Hitlerjeva povelja.

in sodelovanje med španskim in ruskim narodom niso mogli izraziti na boljši način kakor s tem, da se bodo odesel dijaki po španskih šolah morali poleg ostalih jezikov učiti predvsem tudi ruščine. Če je ruščina res ravno v Španiji toliko pomemben jezik kljub temu, da Španijo in Rusijo loči ozemlje cele Evrope, in če bo ta jezik, ki je bil zanje vedno le bolj »španska vasa«, pomagal celiti globoke rane, ki so v njej zazijale v času skoraj dveletne bratske morije, potem blagor Španiji, da je našla vsaj eno pot, ki vodi na boljše! Bolj gotovo pa je, da je uvedba ruščine kot obveznega jezika na španskih šolah, le izraz še drugega, duhovnega nasilja nad španskim narodom.

Oglašujte v Slov. domu!

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 5. marca: 12 Vožnja neznankom (plošč) 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Vožnja neznankom (plošč) — 14 Napovedi — 17 Vesel dopust! (igra Radijski orkester) — 17.40 Odramba mest pred grahimi napadi (z. Drago Arčon) — 18 Sornov šramel kvartlet — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Pregled sporeda — 20 O zunanji politiki (z. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 »Peplinski panoptikum, ali: Deset resnic za vse ljudi«. Pisan večer, besedilo Vinka Bitenca. Sodelujejo fantje na vasi in člani rad. igr. družine. — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec! (igra Radijski orkester).

Drugi programi

Sobota, 5. marca: Belgrad: 20 Nar. pesmi, 20.30 Prenos iz Sarajeva. — Zagreb: 20 Violina in klavir, 20.45 Mozartove skladbe, 21.45 Arije, 22.20 Plesna glasba. — Dunaj: 19.10 Opereta »Gejša«, 21.25 Brahmsove skladbe, 22.35 Plesna glasba. — Budimpešta: 19.10 Narodna glasba, 21.40 Ork. koncert, 23 Jazz. — Rim-Bari: 17.15 Plesna glasba, 21. Igri, 22.15 Violina, 22.45 Plesna glasba. — Praga: 19.20 Salonski orkester, 20.35 Zabavni program, 22.30 Plesna glasba. — Varšava: 20 Zabavni koncert, 22.30 Ljudski koncert. — Sofija: 18.20 Kvartet, 19.10 Narodna glasba, 20.30 Godala, 21.45 Operna glasba, 22.40 Plesna glasba, 23.20 Narodne pesmi. — Berlin: 20 Zabavni koncert, 21. Vojaška godba. — Hamburg: 20.10 Orkester in solisti. — Lipsko: 20 Vojaška godba. — Strassbourg: 21.30 Orkester in solisti.

Vrhovni poveljnik ameriške vojske v svetovni vojni general John Pershing, ki leži zdaj na smrti bolan.

ROBERT LORD

26

POD ČRNO KRINKO

Betty je brala pesmi Elizabete Browningove dalje. Te pesmi so bile vsekakor boljše kakor pa stih, napisani s črnolom na prvi strani knjige...

Po nekaj trenutkih je spet odložila knjigo in se vrnila k oknu gledat sanjavo mesečino...

Ni dolgo stala tako ob oknu, ko jo je vzdramil iz zamiljenosti vesel glas izpred hiše:

»Halo!... Še nekaj časa bom počakal, dokler ne začneš hoditi po strehi. Mislim, da boš luni kar dobra igrarica...«

Bil je Ed, ki je prišel domov.

Betty je takoj razumela njegovo šalo. Iztegnila je roke, kakor da bi jo nosila luna, in se pripravljala, kako bo zamaknjeno stopila na okno, zaprla oči in začela deklamirati:

»Odhajam na mesec... Zbogom, ljudje s tega nesrečnega planeta...«

»Počakaj malo, mesečnica, da grem tudi jaz s teboj,« se je zasmel Ed in stekel v hišo.

Betty ni odšla na mesec, pač pa je ko na krilih hitela soncu nasproti... To sonce je bil Ed...

Stara Groganova je takoj začela vihteti svojo šivanko v malo večjih lokih po zraku, ko je videla, kako se Ed in Betty pozdravljata vrh stopnic...

»Tudi materi, stari siroti, bi lahko delala vsaj nekaj časa družbo. Nikar se ne izgublajta tako tja zadaj nekam na vrt,« se je oglasila stara Groganova.

»No, saj sva tu, ti draga bodoča tašča, tu, čisto na voljo. Toda, koliko časa bo morala trajati ta zabava?«

»Sedite sem, razbojnika, in zabavajta mater tri ne trideset minut...!«

»Kako naj vas zabavava, velika gospa?« je vprašal Ed staro Groganovo.

»Ali ne znata ničesar pametnega govoriti? Če ne znata, bodita pozdrav.

vsaj tiho in mirno sedita tu. Tudi s tem bom zadovoljna... Uživam že v tem, če imam poleg sebe tako krasne ljudi...« je odgovorila stara Groganova.

Betty je spet postala resnejša. Zdelo se je, da se je malo zamislila.

»Vaša hčerka najbrž ne bo dobra žena, se mi zdi,« je nadaljeval Ed.

»Ima res svoje muhe. Prepodite ji jih iz glave, prijatelj. Tudi moj Mike je imel muhe, pa sem mu jih kar hitro pregnala...«

»Vsak ima svoje skrbi,« je poskusila oporekati Betty.

»A kaj, skrbi? Jesti imaš dovolj, mene imaš, očeta, ki zdaj gotovo s prijatelji igra karte, in imaš Eda... Kakšne skrbi te vendar še more?«

»Tvoja mama je pametna ženska, Betty. Vzemi si jo za zgled.«

»Da, da, le mene si vzemi za zgled. Vsem bi bila jaz lahko za vzor. Če bi bili videli, kako sem jaz učila svojega Mikea.«

»Betty, svetujem ti, da si ne jemlješ mame za zgled. Nimam niti najmanjše volje in želje, da bi me kdo kaj dosti likal.«

»Saj si ti vendar moj dobri Ed. Kako bi vendar mogla kaj takega,« ga je pogladila Betty nežno po laseh. »Mati je imela sitnosti z možem in njegovim kartanjem... Ali veš, da oče neizrečeno rad igra karte? Ali mar s to rečjo ne zapravljaš denarja? Pa kaj to, mnogo važnejše je to, da mama pri tem zgublja potrpljenje...«

»To se razume... Ze dvajset let poslušam to govorenje: »on je imel karo, Tony je dejal, da gre zraven, jaz pa mu prisolim kontro. Kontra... Kontra...« To vam poslušam že dvajset let in najrazličnejših oblikah.« Stara Groganova je oponašala glas svojega Mikea.

»Dober je očka Grogan. Mike je izvrsten tovariš,« je začel Ed braniti svojega starega tovariša delavca.

Ni mogel nadaljevati obrambe, ker se je v tem trenutku pred vrati zaslislal hrup. Pokazal se je Mike Grogan, ves nasmejan in živahnih oči. Gotovo se je igra dobro končala...

»O, dober večer, Groganovi, kako vam kaj gre?«

»Razpravljam o teogofiji,« je odvrnil Ed na Mikeov

»O, hok, ho! To je za starega Grogana vse pretežka reč. A poslušaj žena. Ko bi bila ti videla Jonnyev obraz! Veš, mi nismo igralci kar tako od muh... On je imel križ, Jenny je dejal, da gre zraven, jaz pa njemu...«

Stara Groganova je hitro vrgla proč šivanje in brž ustavila Mikea:

»...kontra! Vem, stari, kontro si mu dal... Dragi moj... Kolikera kontrica je že bila to, kar si jih dal v svojem življenju?... Kontra!... Mar je nisi dal? Pa takole si udaril z roko po mizi, dragec moj, da se je vse streslo...«

Stara Groganova je govorila z najljubeznivejšim izrazom na licu.

Mikea je to govorenje njegove žene malo vrglo s tira, pa se je hitro spet znašel.

»Tako je! Ti si res čudovita žena. Imaš prav posebno lastnost, da vse tako hitro ugaaneš in veš. Imaš pa eno napako: jeziček ti je za petnajst centimetrov predolg!...«

Betty in Ed sta uživala v dvoboju med Mikeom in njegovo ženo.

»Kje so pa naši sosede,« je vprašal Mike, ko je sedel na stol za mizo.

»Ruth je doma z Buddyem, Frank pa je odšel v klub na sestanek.«

»Ali se ni vrnil s teboj,« je vprašala Betty Eda.

»Franka sploh ni bilo v našem klubu. Dobil je novo družbo. Ni mi povedal, kam gre...«

»Poslušajte, meni to nič preveč ne ugaja... Frank je neprestano zaskrbljen, Ruth pa žalostna, a tega noče pokazati. Nekaj tu ni v redu,« je pripomnila stara Groganova in spet za hip prenehala šivati.

»Nikar ne glej v vsem samih pošasti. Frank je žalosten, ker ni postal nadzornik. Toda, to ga bo že minilo. Saj vendar nismo otroci!...« se je razburjal Mike Grogan.

»Da, to je že res, pa vendar...« je poskušala nadaljevati Groganova.

»No, kaj vendar... Kontra!... Kakšen vendar! Vprašaj raje tega roparja, ki sedi za našo mizo, kaj namerava narediti z našo družbo...«